

INVITATION TIL AT SKABE SAMMEN

*Uddrag af vision for udvikling
af relationerne mellem kyst og
bagland frem mod 2030*

LANDSKABSSTRØGENE
kobler kysten og baglandet

Gribskov
Kommune

Vision for strategisk udvikling af relationen mellem kyst og bagland i Gribskov Kommune. Projektet er støttet af På Forkant, der er en 3 årig kampagne i partnerskab mellem Realdania, KL og Erhvervs- og Vækstministeriet v. Erhvervsstyrelsen.

Billeder er taget af SLA, Gribskov Kommune samt fra Underværker.dk.

**Gribskov
Kommune**

SLA

SLA KØBENHAVN
Njalsgade 17B
Pakhus 2, 3. Sal
2300 København S
www.sla.dk

Smith

Smith Innovation
Rønnegade 1 - 5. sal
2100 København Ø
www.smithinnovation.dk

GRIBSKOV 2030 - VISION FOR UDVIKLING AF RELATIONERNE MELLEM KYST OG BAGLAND

Dette er en sammenfatning af Byrådets vision for den strategiske udvikling af Gribskov Kommunes relationer mellem kyst og bagland. Målet med visionen er at vise, hvordan et strategisk arbejde med stedbundne værdier kan være det afsæt, der gør, at Gribskov Kommune bliver mere attraktiv i relation til bosætning, erhverv og turisme.

I visionen introducerer vi seks stedbundne værdier, som kendetegner Gribskov Kommune både fysisk og menneskeligt. Fire dogmer, der viser hvordan vi kan udfolde værdierne. Endelig udpeger vi fire landskabsstrøg, som rummer store landskabelige, kulturelle og historiske værdier, der kan skabe sammenhæng mellem kyst og bagland.

I Byrådet ser vi visionen som det første skridt i en længere proces med at realisere ambitionerne i udviklingsstrategi 2016 om at skabe vækst med kvalitet. Men vi kan ikke gøre det alene. Kun i fællesskab kan vi løfte de potentialer, der er i kommunen. Visionen er derfor en invitation til samskabelse. Det er en ramme, som vi som kommune og I som borgere, ildsjæle, aktører, lokalforeninger og virksomheder kan agere i og bidrage til at fylde ud.

Vi ser frem til at skabe værdi sammen med jer. God læselyst!

NÆRHED

I Gribskov er man tæt på hinanden. Der er tradition for stærk lokal organisering i landbruget, i de små og mellemstore virksomheder og blandt borgere i en lang række aktive og stærkt organiserede landsbyer. Her udfolder fællesskaberne sig i form af et stort frivilligt engagement, venlighed og imødekommenhed over for gæsterne, fritidsborgerne som endagsturisterne. Samtidig ligger kommunen kun en times kørsel fra København og er et yndet udflugtsmål og en fritidsenklave med landets mange sommerhuse.

FRIRUM

Når borgerne i Gribskov Kommune fortæller at de bor, hvor andre holder fri, er det ikke i metaforisk forstand. Fritidslandskabet binder kommunen sammen på langs og på tværs og giver frirum for fysisk udfoldelse i de skovene, det åbne moræne landskab og ved de dybe søer. Gribskov har i århundreder været storbyens frirum ved kysten og i kommunens store sommerhusområder. Friheden dyrkes i landbrugslandet, hvor nedlagte landbrug indrettes påny og huser nye erhverv og boformer. Frirummet i Gribskov Kommune er frihed til at skabe nyt som selvstændig erhvervsdrivende i kommunens små og mellemstore virksomheder, men også frihed fra andre i form af ro og fred og afstand til den nærmeste nabo.

LIVET VED KYSTEN

De brede sandrige strande, marinkulturens dyreliv, morænebakker, klitlandskab og flyvesand, og de stejle og dramatiske skrænter gør Gribskavs kystlinje helt unik. Badebyerne Tisvilde, Rågeleje, Gilbjerg Hoved, Nakkehoved og Dronningmølle ligger som perler på en snor ved et af Danmarks lækreste landskabsstrøg. Badehuse og badehoteller fortæller historien om danskernes ferietraditioner igennem årtier, hvor den nordsjællandske kystlinje altid har været blandt de foretrukne feriemål. Kysten rummer dyrehabitater i særklasse og en maritim kulturhistorie med jødeaktionen i oktober 43, hvor danske fiskere fragtede jødiske flygtninge til Sverige fra Gilleleje Havn.

AUTENTISKE FØDEVAREFORTÆLLINGER

I Gribskov Kommune findes fortællingen om den danske fødevarerhistorie. Fra samlerkulturen i skoven, Parforcejagten, æblets og krydderurternes indførelse, fiskeriet og landbruget i sin nuværende konventionelle form, og som fritidslandbrug i samklang med andre erhverv som turisme. I mange år var området præget af at være Kirkens og efterfølgende Kongens primære forsyningsareal. Overalt vidner landskabet om hvordan mennesker i årtusinder har dyrket fødevarer og udnyttet naturens spisekammer. Et sted hvor landbruget har rod, hvor man har tradition for at organisere sig, og hvor efterspørgslen på lokalt producerede fødevarer stiger i takt med priserne i Gribskavs sommerhusområder. Et sted hvor nye fødevarerinitiativer og multifunktionelle landbrug spirer frem.

SKABERKRAFT

Gribskov Kommunes smukke kystlinje har inspireret en lang række danske kunstnere og kulturpersonligheder som Søren Kierkegaard, Johan Thomas Lundbye, August Bournonville, Frederik Paludan-Müller og Hans & Rudolph Tegner, men også baglandets driftige erhverv har været med til at tegne kommunen som Danmarks liberale eksperimentarium. I Gribskov er der en stærk trang til at skabe nyt, hvilket også afspejler sig i kommunens mange små og mellemstore virksomheder og eventmagere, som måske ikke gør et stort nummer ud af sig selv, men har en stor national og international kundekreds.

HISTORIER I LANDSKABET

I fortællingen om Kongernes Nordsjælland er det de kulturhistoriske landskaber som kimen, der binder nationalparken sammen. En kulturhistorie som startede med at præge Gribskov Kommunes landskab efter sidste istid og som fortsat præger Nordsjællands landbrugslandskab frem til i dag. Gribskov Kommune er rig på historier i landskabet fra gravhøje, borgruiner og Parforcejagt til ammunitionsbunkere fra den kolde krig. Størstedelen af kommunens store skovområder er desuden statsligt ejede, bundet sammen af Danmarks ældste og biologisk rigeste natur, af stærke og kulturhistoriske landsbysamfund og landbrug bl.a. i det, der er udpeget Nationalparken Kongernes Nordsjælland.

SKAB STOLTHED OM DE GODE FORTÆLLINGER

At skabe stolthed om de gode fortællinger handler om at bruge de ressourcer, der ligger i skaberkraften, nærheden og historierne i landskabet til at understøtte udviklingen af den særlige gribskovske identitet overfor både lokale og besøgende. At skabe vækst med kvalitet handler ligeså meget om at styrke fortællingen om det, man allerede har, som at skabe noget nyt fra bunden.

SKAB FYSISK TILGÆNGELIGHED, FORBINDELSER OG STØTTEPUNKTER

At skabe fysisk tilgængelighed, forbindelser og støttepunkter handler om at skabe adgang til de natur- og kulturværdier som findes i kommunen. Det handler om at tænke over, hvordan man fysisk understøtter friluftslivet, livet i byer og livet på landet.

STYRK NATUREN OG DEN BIOLOGISKE MANGFOLDIGHED

At styrke naturen og den biologiske mangfoldighed handler om at værne om og øge de naturmæssige ressourcer i kommunen. Det er helt essentielt, hvis man vil øge og fastholde kommunens tiltrækningskraft.

SKAB SAMMEN - OPDYRK ILDSJÆLENE

At skabe sammen handler om at understøtte de lokale initiativer og levere den sparring og infrastruktur, der gør det muligt at opretholde aktiviteter på længere sigt. Ved at alle tager ansvar og bidrager med ressourcer, får vi både bedre kvalitet og mere for pengene.

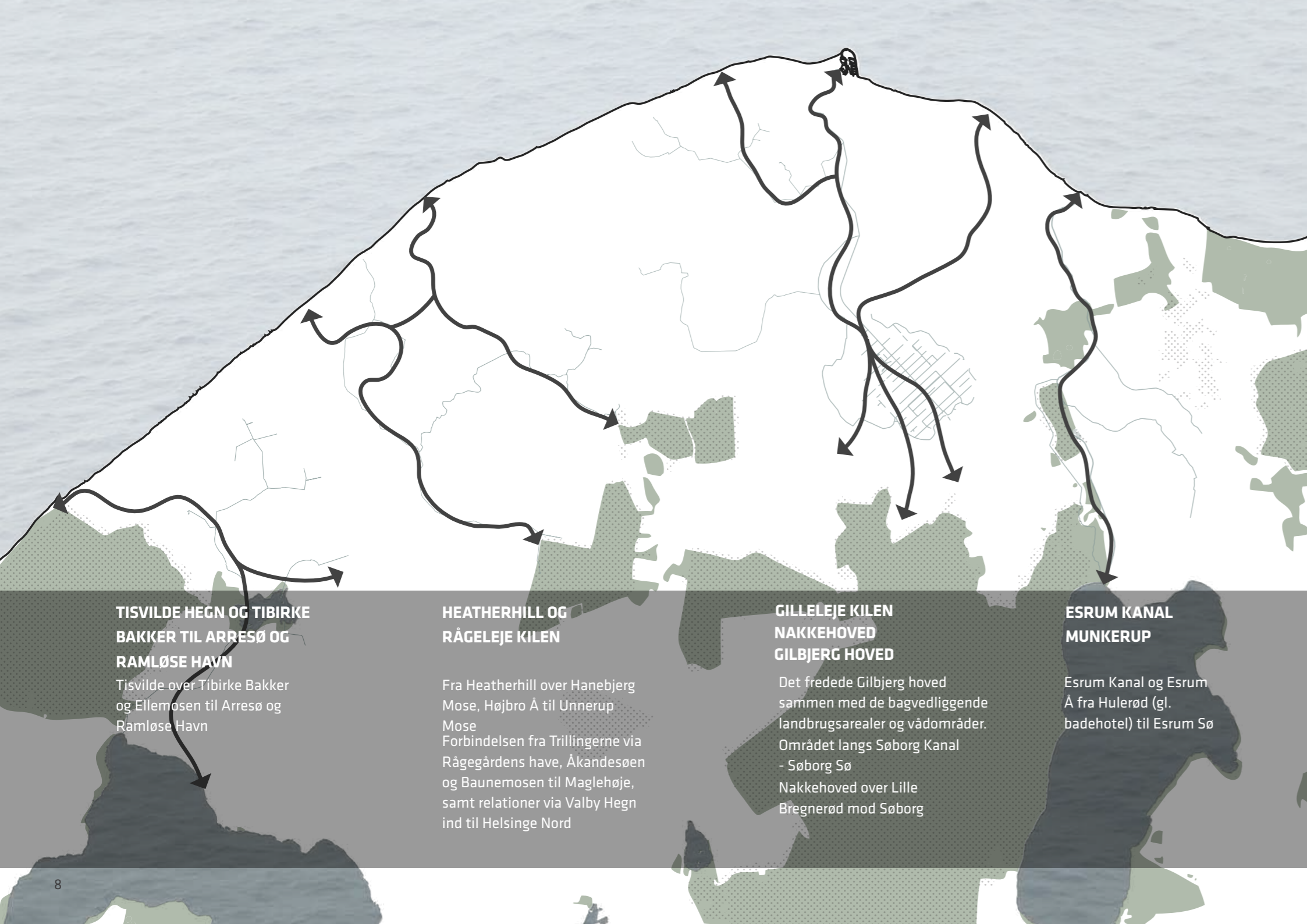
FIRE DOGMER - MED AFSÆT I STEDBUNDE VÆRDIER

De stedbundne værdier beskriver de fysiske og menneskelige ressourcer i kommunen og viser, at der er rigtigt meget værdifuldt at skabe videre på. Men Gribskov Kommune har også en række udfordringer, som knytter sig til at udfolde disse værdier.

Dogmerne skitserer, hvordan man bedst muligt kan arbejde med at understøtte de stedbundne værdier, så man skaber vækst med kvalitet, ved at bruge pengene der, hvor der allerede er gang i noget godt. På den måde optimeres ressourcerne; både de økonomiske, de menneskelige og de fysiske.

Hvor værdierne beskriver de fysiske og menneskelige ressourcer i kommunen, handler Dogmerne om, hvordan vi bedst muligt tager afsæt i disse ressourcer, når vi skal udvikle kommunen og skabe vækst med kvalitet.

- **Skab stolthed** om de gode fortællinger
- **Skab fysisk tilgængelighed**, forbindelser og støttepunkter
- **Styrk naturen** og den biologiske mangfoldighed
- **Skab sammen** - opdyrk ildsjælene

TISVILDE HEGN OG TIBIRKE BAKKER TIL ARRESØ OG RAMLØSE HAVN

Tisvilde over Tibirke Bakker
og Ellemosen til Arresø og
Ramløse Havn

HEATHERHILL OG RÅGELEJE KILEN

Fra Heatherhill over Hanebjerg
Mose, Højbro Å til Unnerup
Mose
Forbindelsen fra Trillingerne via
Rågegårdens have, Åkandesøen
og Baunemosen til Maglehøje,
samt relationer via Valby Hegn
ind til Helsing Nord

GILLELEJE KILEN NAKKEHOVED GILBJERG HØVED

Det fredede Gilbjerg hoved
sammen med de bagvedliggende
landbrugsarealer og vådområder.
Området langs Søborg Kanal
- Søborg Sø
Nakkehoved over Lille
Bregnerød mod Søborg

ESRUM KANAL MUNKERUP

Esum Kanal og Esum
Å fra Hulerød (gl.
badehotel) til Esum Sø

LANDSKABSSTRØGENES MULIGHEDER OG FORSKELLIGHEDER

Landskabsstrøgene fremstår med meget forskellig landskabelig karakter og varierede adgangsmuligheder, ligesom historierne, der kan fortælles, er forskellige. Det har betydning for hvordan og i hvor høj grad områderne bliver brugt og fungerer som et sted, man tager hen.

Landskabsstrøgene har hver deres særpræg, som spænder fra hedelandskabet ved Rusland og Heatherhill og overdrev ved Gilbjerg hoved til istidens smeltevandsløb ved Svanemosen og sandflugtsplantagen Tisvilde Hegn. De store kystkiler er fredede områder og som sådan beskyttet mod bebyggelse og tekniske anlæg.

Landskabsstøget fra Tisvilde mod Ramløse Havn går gennem Tisvilde by og har tydelige ankerpunkter i hver ende: Parkeringspladsen ved stranden i Tisvilde og Ramløse Havn i den anden. Ind imellem findes de store områder Tibirke bakker og Ellemosen med flere gode historier.

Ved Rågeleje er der flere landskabelige perler, der er dårligt eller slet ikke forbundne, og forbindelser gennem vådområder er umulige. Ved Heatherhill er der gode adgangsforhold og naturen tiltrækker folk, med der er mange fortællinger, der ikke er synlige.

I Gilleleje er de to markante højedrag på hver side af byen sikre destinationer mens kanalen gennem byen mangler både sjæl, charme og biodiversitet. Langs kanalen og åen ledes man ind i landet til Søborg Sø, hvor der er mange muligheder.

Ved Dronningmølle strækker Esum Å og ikke mindst Esum Kanal sig langt ind i baglandet og her er potentiale for store historiefortællinger.

Tisvilde Hegn og Rusland er begge stærke destinationer i dag. De er begge velbesøgte og velfungerende. Tisvilde Hegn under forvaltning af Naturstyrelsen og Rusland er udpeget som EU-habitatsområde og delvist fredede, hvilket sikrer de landskabelige værdier og befolkningens adgang. Med Tegners Museum er der allerede et klart ankerpunkt i Rusland.

TISVILDE TIL ARRESØ

TISVILDE HEGN OG TIBIRKE BAKKER TIL ARRESØ OG RAMLØSE HAVN

De veldefinerede landskabsrum, ligger tæt og knyttet til stærke lokalsamfund i Tisvilde og Ramløse. Der ligger et stort potentiale i at koble de mange iværksættere og foreninger sammen og forbedre kendskabet til de mange særlige steder i området og hvordan de kan opleves.

Her er mange forskellige naturoplevelser og landskabsrum mellem Tisvilde og Arresø. Små tiltag, formidling, skiltning, støttepunkter i naturen kan kombineres med en langt større formidling og samtænkning af natur-, kultur og oplevelser.

HEATHERHILL OG RÅGELEJE

HANEBJERG MOSE, HØJBRO Å, UNNERUP MOSE OG ØLLEMOSE Å, OG FRA TRILLINGERNE, RÅGEGÅRDEN OVER GLADS HAVE, ELLEMOSEN OG MAGLEHØJE IND MOD AGGEBØ HEGN.

Indenfor et meget lille areal er der rigtig mange fine potentialer for forbindelser og formidling af eksisterende natur, kultur og historiske kvaliteter. Her mangler relationer mellem områderne og forbindelser. Hvis de skabes, er der et meget stærkt udgangspunkt indenfor et lille areal for gåture, naturformidling og kulturhistorie, der bare venter på at blive fortalt.

GILLELEJE TIL SØBORG SØ

GILLELEJE, NAKKEHOVED, GILBJERG HOVED IND MOD SØBORG SØ

Landskabsstrøget indeholder store og karakterfulde landskaber på højdedragene ved kysten, langs kanalen i Gilleleje og ved Søborg Sø. Umiddelbart er der ingen forbindelser mellem de enkelte steder, og relationer vil formentlig kun være mulige i markskel og langs vandløb. Hver især rummer de enkelte steder dog meget store kvaliteter som de er, og særlige friluftsjnteresser som ornitologer og paraglider kan have særlige ønsker.

ESRUM KANAL OG MUNKERUP

FRA HULERØD OG MUNKERUP VIA ESRUM Å OG ESRUM KANAL TIL ESRUM SØ

Her er mulighed for at afdække og formidle kulturhistoriske spor og den særlige historie om Esrums Kanal. Med landskabelig bearbejdning, forbedrede tilkomstforhold og guides i landskabet kan der skabes fysisk forbindelse, der knytter Esrums sø og de mange aktiviteter med kanalens vej mod havet, ligesom der er en tæt relation til Rusland og Tegners Museum.

EKSEMPLER PÅ HVORDAN DOGMERNE KAN BRUGES TIL UDVIKLING I LANDSKABSSTRØGENE:

SKAB FYSISK TILGÆNGELIGHED, FORBINDELSER OG STØTTEPUNKTER OM DE GODE FORTÆLLINGER

WAYFINDING

Information om områdets historier, flora, fauna, landmarks, udsigter mv. Vejvisere og markeringer i landskabet, der viser vej. Fra bemaling på en sten eller en pæl til infotavler.

ADGANGSFORHOLD

Parkeringspladser udvikles som ankomststeder, hvorfra turene ud i naturen begynder - fx ved Tibirke Kirke eller fyrtårnene ved Nakkehoved. I våde områder kan der etableres tørre stier på kanten eller boardworks, der giver mulighed for at bevæge sig i våde områder. Elementer i havet og ved søer (badebroer, rev mv.). Trapper og ramper. Stier og spor i landskabet.

HISTORISKE BYGNINGER

Historiske bygninger kan få ny betydning. Ligesom man bruger Esrum Kloster til at formidle, kan andre bygninger rundt omkring også bruges som formidlingstunkt til et område: fyrtårnene, bådklubben ved Ramløse Havn, badhotellerne mv. I flere af støgene kan et anker i hver "ende" løfte indsatsen.

TRANSFORMATION AF SMÅ BYGNINGER I LANDSKABET

Der er rundt omkring små bygninger fra nyere tid, der er blevet til overs fx Studebjerg Vandværk, der har fungeret indtil 2014. Det kunne transformeres til et støttepunkt for friluftslivet med primitive overnatningsmuligheder, udeskole og værksted.

STYRK NATUREN

GENKENDELIGHED VED KOMMUNENS SÆRLIGE STEDER

En koordineret indsats ift grafik, visuel identitet og design vil styrke landskabsstrøgenes identitet. Det skaber genkendelighed og giver et godt indtryk og en god velkomst til stederne.

UDPEGNING AF LANDSKABER OG BIOTOPER

Landskaber kan formidle en særlig historie, som gravhøjene ved Blistrup, Esrum Kanal og udsigtshøjene i kommunen. De er særlige steder, der kan støttes med landskabelig bearbejdning.

SKAB SAMMEN

SKAB SAMMEN

Skaberkraften og initiativrigdommen ligger hos de lokale ressourcer; mennesker, ildsjæle, interesseorganisationer, foreninger, centrale aktører og lokale erhvervsdrivende. Det er her frøene spirer og her stederne udvikles og forankres bedst.

LANDSKABSSTRØGENE ER ET MULIGHEDSRUM VI ALLESAMMEN FYLDER UD

De fire landskabsstrøg udgør en ramme, hvor små tiltag kan styrke brugen af naturen og skabe sammenhænge både funktionelt, æstetisk, biologisk og mellem mennesker. Nogle ting vil vi løbende kunne måle forbedringer på. Andre forandringer vil kunne mærkes.

Med udpegningen af de fire landskabsstrøg skabes en ramme, et mulighedsrum for at nye ting kan ske. Hvad der før har været en utilgængelig mose kan man måske komme til at gå igennem, få nye oplevelser og opleve naturen på tæt hold. Gravhøjene man før bare er kørt forbi og måske knap har bemærket er nu et sted man holder ind, besøger og hvor man lærer mere om Danmarkshistorien. Hvad der skal ske og hvordan er i høj grad op til aktører, foreninger, borgere, ildsjæle og andre initiativtagere. Mulighedsrummet kan fyldes ud med et væld af initiativer, der kan rummes i landskabsstrøgene som små tiltag, der understøtter initiativrigdommen på naturens præmisser og med udgangspunkt i frivillighed.

Alt skal ikke laves på en gang. Stederne udvikles over tid og der er en række steder eller delprojekter, der kan udvikles henover de næste mange år med forankring i landskabsstrøgene. Nogle tiltag, som spor i landskabet, små lokale forbedringer af stilaug mv, mens andre ting kræver fundraising, kommunal medfinansiering, frivilligt arbejde og driftsaftaler. Der er altså mulighed for at skabe hurtige

resultater nogle steder, mens andre er lange seje træk for etablering af fx en badebro eller nye faciliteter til sejlkлубben.

Udviklingen af særlige steder i landskabsstrøgene mellem kyst og bagland skaber grundlaget for længere vandreture, småture, nye aktiviteter, flere kunder i gårdbutikkerne, et øget kendskab til området, flere turister, øget stedtilknytning og udvikling i de tilstødende bysamfund. Nogle ting kan vi måle konkrete forbedringer på: større artsrigdom, mere sikre forbindelser, bedre sundhed, øget omsætning, flere turister mv. Andre ting kan mærkes: mere frisk luft, flere dufte og insektsummen på gåturen, et stærkere lokalsamfund, hvor man føler man kender hinanden bedre. Flere samarbejder på tværs af samfund, kommune og frivillige.

I det følgende beskrives et idékatalog med forskellige tiltag, der med udgangspunkt i stedbundne værdier og dogmer kan foregå i landskabsstrøgene, generelt ud fra dogmerne og specifikt med en beskrivelse af muligheder i hvert landskabsstrøg.

HVORFOR ARBEJDER VI MED SAMSKABELSE?

I Byrådet tror vi på, at de bedste løsninger skabes i fællesskab, men der er også en række andre grunde til at arbejde med samskabelse.

NYTÆNKNING OG INNOVATION

En vigtig del af samskabelse handler om, at vi i fællesskab simpelthen kan mere. Det er her nytænkning og innovation spirer frem. Med flere perspektiver kan der også opstå nye og bedre løsninger. I kommunens iværksætterhotel og -fabrik deles faciliteter og viden med henblik på at skabe lokalt entreprenørskab. I Byrådet ønsker vi, at vi i endnu højere grad kan understøtte udviklingen af kreative lokale løsninger, der styrker lokale fællesskaber og sikrer at vi alle sammen får mere ud af vores fælles ressourcer.

AT SIKRE DEMOKRATISK LEGITIMITET OG DELTAGELSE

Som kommune og politikere kan vi rigtig meget, men i sidste ende er det borgerne, der skal være tilfredse med de tilbud, der er i kommunen. Ved at man i højere grad skaber de tilbud sammen, kan man forventnings-afstemme, sikre sig at man møder borgernes ønsker og behov, og skabe større forståelse for, hvorfor alting ikke kan lade sig gøre. Samskabelse handler derfor også om at sikre demokratisk legitimitet og deltagelse.

FOR AT SKABE ØGET KVALITET

Vi vil øge kvaliteten, og det sker, når vi igennem dialog og fælles indsats i højere grad kan målrette de initiativer vi igangsætter og de services, vi tilbyder. For eksempel når vi inddrager borgere og andre aktører, som i udarbejdelsen af Helhedsplanen for Græsted stationsområde og eventplads. Når flere bidrager, kan vi få vores ressourcer til at række længere og skabe et større udbud af aktiviteter.

SAMMEN SKABER VI UDVIKLING MELLEM KYST OG BAGLAND

Der er mange gode eksempler i Gribskov, hvor vi i fællesskab skaber forandringer og tiltag i vores lokalsamfund. Ved at italesætte og udvikle landskabsstrøgene ønsker vi i endnu højere grad at arbejde målrettet med samskabelse som et redskab til at realisere Udviklingsstrategien 'Vækst med kvalitet' med udgangspunkt i de stedbundne værdier.

HVAD BETYDER DET AT SKABE SAMMEN?

Der findes mange forskellige definitioner af samskabelse. Her bruger vi det som et udtryk for en proces, hvor en kombination af kommune, borgere, erhvervsliv, interesseorganisationer og andre aktører i fællesskab formulerer, udvikler og driver initiativer, hvor alle bidrager med ressourcer og tager ansvar, med henblik på at skabe større kvalitet og bedre resultater. Denne definition bygger på en forståelse af at borgere og andre aktører er aktive ressourcer i kommunen frem for passive forbrugere af kommunens services. Som vi skriver i Udviklingsstrategi 2016, tror vi, i Gribskov Kommune, på, at det er gennem de gode fællesskaber, at vi skaber vækst og velfærd i kommunen. De gode løsninger skal findes på tværs af borgere, fritidsborgere, organisationer, virksomheder og kommunens mange fagområder.

SAMSKABELSESSTRATEGI

Der er mange eksempler på projekter i kommunen, hvor vi allerede skaber sammen. Det grønne dialogforum er et godt eksempel, hvor vi har en tværegående dialog med aktive borgere og organisationer, om den grønne udvikling af kommunen og vores lokalsamfund. Der er også en lang række andre aktiviteter, vi laver i kommunen, hvor vi beder om input fra borgere og andre aktører. Det er en del

af den demokratiske proces. Det vil vi fortsat gøre. Når vi snakker samskabelse i forhold udvikling af landskabsstrøgene, så ønsker vi også at række udover formaliserede kanaler for dialog.

I udviklingen af forbindelsen mellem kyst og bagland ønsker vi derfor i endnu højere grad at arbejde målrettet med samskabelse som et redskab til at udfolde de gode fortællinger i landskabsstrøgene, skabe bedre adgang og understøttende faciliteter og styrke biodiversiteten, som er de tre dogmer for, hvordan vi vil arbejde strategisk med at udfolde kommunens stedbundne potentialer.

Ved at fremlægge en overordnet vision, er det vores håb at de mange aktører i kommunen kan se muligheder for at realisere egne aktiviteter indenfor visionen og bidrage til, hvordan den konkret skal udfoldes. Fra Byrådets side bakker vi op om lokale initiativer og håber, at vi i fællesskab kan sætte gang i udviklingen af landskabsstrøgene. Det er vigtigt for os at alle initiativer både har målbare og mærkbare mål. Når vi skal arbejde med samskabelse, så er det for at sikre, at vi bruger vores fælles ressourcer bedst muligt, på en måde, hvor det bidrager til øget livsglæde og styrkede fællesskaber.

